

Народна медицина в житті українського народу

Ще до нової ери в Єгипті, Китаї, Тибеті, Індії і інших країнах Сходу склалися досить стрункі системи профілактики і терапії різних захворювань людини шляхом використання найчастіше в натуральному вигляді спеціально приготованих продуктів з рослинних, тваринних тканин, мінеральної сировини.

Поема X століття «Одо з Мена» описує лікувальні властивості понад 100 лікарських рослин. Цікаві відомості про використання цілющих властивостей трав можна знайти в пам'ятках прадавньої культури — санскритської, старосєврейської, грецької, римської. Рослини в той далекий час служили людині і їжею, і ліками.

Відомі травознаї України

В сучасній медицині фітотерапевтичні препарати призначають поряд з медикаментозним лікуванням, древні знання отримали наукове підґрунтя.

Сьогодні давні традиції продовжують сучасні фітотерапевти, серед яких є визнані в медичних колах лікарі та науковці.

Наталя Земна (Зубицька) — український травознай, цілителька, представниця нетрадиційної медицини, президент Товариства природолікування «Зелена планета».

Євген Товстуха — український науковець, лікар-фітотерапевт, письменник.

Василь Кархут – український лікар, фітотерапевт, письменник. Особистий лікар митрополита УГКЦ Андрея Шептицького, наш земляк.

«Три зброї є у лікаря: слово, рослина, ніж»

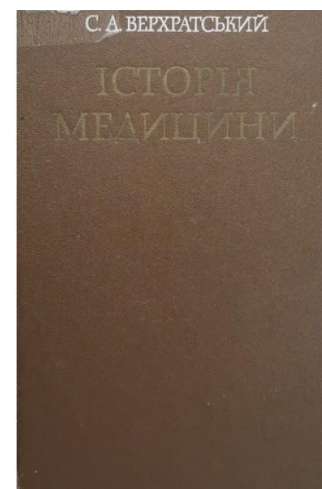
Авіценна

Надзвичайно цікавою є праця Сергія Верхратського (1894 - 1988) «Український медичний фольклор» (1964р).

**Сергій Верхратський
(1894 - 1988)**

Сергій Верхратський – вчений, хірург, доктор медичних наук, професор, письменник, людина великої ерудиції, високої культури з багатограним діапазоном знань, з 1971 р. був завідуючим кафедри госпітальної хірургії Івано-Франківського медичного інституту. Поряд із плідною науковою діяльністю в галузі хірургії (більш ніж 80 друкованих праць з питань черевної хірургії, черепно-мозкових поранень, зоба, урологічних захворювань та ін.) він досліджував історію народної медицини на Україні. На Прикарпатті заклав основи академічної української хірургії, що ґрунтовно спиралася на національні корені. Підручник С. Верхратського «Історія медицини» перевидавався декілька разів.

У праці «Український медичний фольклор» (1964р), вчений узагальнив свої багаторічні спостереження, що стали основою його кандидатської дисертації, яка зберігається у Науковому архівному фонді рукописів та фонозаписів ІМФЕ ім. М.Т. Рильського.

Праця складається із п'ятнадцяти розділів, з яких п'ять перших присвячено народному акушерству: народження дитини: вагітність, баби-бранки, роди, післяпологовий період, новонароджена дитина.

Характеризуючи соціально-професійний статус таких жінок, вчений вказує на їх беззаперечний авторитет і глибоку пошану зі сторони громади. Поряд з тим наголошує на певних вимогах ритуальної чистоти, при яких жінка мала право «бабити». Крім суто практичних навичок, бранки володіли традиційними обрядовими діями, знали багато замовлянь, побажань, розбиралися в зіллях, були спостережливими та уважними до оточуючих.

Основою розділу «Роди» є перелік медичних та магічно-ритуальних дій, які виконували родопомічниці при пологах. Значний інтерес у представленому матеріалі становлять молитви-замовляння, що промовлялись бранкою під час народин.

Розділ «Породовий період» характеризує діяльність повитухи по народженню дитини. Вчений детально, із молитвами-замовляннями описує хід обряду «зливки». Останній розділ народного акушерства «Новонароджена дитина» характеризує дії бранки відразу по народженню немовляти. Словесні замовляння, у формі побажань та звернень до вищих сакральних сил, в уяві народу «програмували» щасливу долю дитині. Також в даному розділі автор представляє змістовний матеріал про перше годування новонародженого, народні гігієнічні та захисні засоби в догляді за дитиною, уявлення про дітей «сьомчат», заборони в їжі жінці, яка годує немовля і поради для збільшення чи зменшення покорму.

Особливого значення автор надає опису першого купання дитини. Вказує, що купали дитинча зразу ж після народження. Перед тим бранка ритуально очищала дитину - «чистенькою ганчірочкою, змоченою в свяченій воді, витирала дитинці очі, ротик, щоб добре бачив і говорив, ручки, щоб майстрував, ніжки, щоб добре ходив, головку, щоб був розумний і не хворів». Як оберіг широко використовувалась освячена на Спаса та Йордан «трійця» - три свічки, обгорнуті різним зіллям, зав'язані рушником чи биндою (стрічкою) і оздоблені намистом.

В наступних розділах праці «Український медичний фольклор» професор С. Верхратський розглядає народні знання щодо лікування вивихів, переломів, поранень, недуг голови, очей, вух, огруддя, живота, а також пошесних та венеричних недуг, подає рецепти та легенди про зілля. Виявлені та зафіксовані ним у 1920-1950-их роках народні знання в галузі медицини, обрядові дії пов'язані з вагітністю, пологами, різноманітні явища народної побутової культури належать вже до історичних реліктів, більшість з яких втрачена назавжди.

Народні знання українців, що склалися протягом століть через набуття життєвого досвіду ґрунтувалися на спостереженнях над навколишнім природним середовищем, включають у себе народну медицину та метеорологію, народну астрономію і метрологію. В народній медицині поєдналися позитивні емпіричні знання, засоби лікування, словом, досвід місцевих спостережень, світоглядні уявлення та вірування різних епох.

Незважаючи на певний розвиток наукових знань, українці навіть у ХХІ ст. користуються у повсякденному житті досвідом предків.

Природа дбає про нас, лікує від різноманітних хвороб. Тільки потрібно розуміти її, спостерігати за нею, вивчати її. І тоді природа подарує нам здоров'я – найцінніше багатство.

Зернини досвіду науковців ІФНМУ

Дякуємо за увагу!

